

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 februari 2010

WETSONTWERP

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek,
betreffende het sluiten der deuren in
familiezaken**

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW LAHAYE-BATTHEU

Art. 2

De volgende wijzigingen aanbrengen:

A) in de inleidende zin de woorden “paragrafen 2, 3 en 4” vervangen door de woorden “paragrafen 2, 3, 4 en 5”;

B) de tekst van het artikel aanvullen als volgt:

“§ 5. Ingeval in het kader van de in § 2 en § 3 genoemde procedures een minderjarige dient gehoord te worden, gebeurt zulks overeenkomstig de bepalingen van artikel 931.”.

Voorgaand document :

Doc 52 **2380/ (2009/2010)** :
001 : Wetsontwerp.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 février 2010

PROJET DE LOI

**modifiant le Code judiciaire,
relatif au huis clos en matière
familiale**

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME LAHAYE-BATTHEU

Art. 2

Apporter les modifications suivantes:

A) dans la phrase liminaire, remplacer les mots “les paragraphes 2, 3 et 4” par les mots “les paragraphes 2, 3, 4 et 5”;

B) compléter cet article par ce qui suit:

“§ 5. Si, dans le cadre des procédures énoncées aux §§ 2 et 3, un mineur doit être entendu, cette audition se déroule conformément aux dispositions de l'article 931.”.

Document précédent :

Doc 52 **2380/ (2009/2010)** :
001 : Projet de loi.

Nr. 2 VAN MEVROUW LAHAYE-BATTHEU

Art. 3 (nieuw)

Een artikel 3 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 3. Artikel 931, 3e tot en met 7e lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1994, worden vervangen door volgende bepalingen:

“In iedere procedure die de minderjarige aanbelangt, onverminderd de wettelijke bepalingen met betrekking tot zijn vrijwillige tussenkomst en zijn toestemming moet de rechtbank de minderjarige die de leeftijd van 12 jaar bereikt heeft, oproepen om gehoord te worden. Iedere minderjarige die de leeftijd van 12 jaar nog niet heeft bereikt en die in staat is zijn mening te vormen, kan bij beslissing van de rechter worden gehoord. Wanneer de minderjarige het verzoek aan de rechter bij wie de zaak aanhangig is of aan de procureur des Konings heeft gericht, kan het onderhoud niet worden geweigerd.

De minderjarige wordt gehoord door de rechter of door de persoon die deze aanwijst. Het onderhoud vindt plaats buiten de aanwezigheid van wie ook, behalve de griffier, de advocaat van de minderjarige en in voorkomend geval het openbaar ministerie.

Het onderhoud gebeurt op een plaats die de rechter geschikt acht, in raadkamer. De minderjarige kan steeds worden bijgestaan door een advocaat, hij kan van deze bijstand niet afzien.

Van het onderhoud wordt een proces-verbaal opge maakt dat bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd, zonder dat evenwel een afschrift ervan aan de partijen wordt bezorgd.

Het proces-verbaal wordt aan de minderjarige en zijn advocaat voorgelezen en door hen ondertekend voor akkoord en ter kennisname dat het proces-verbaal is voorgelezen. De kosten verbonden aan het onderhoud worden in voorkomend geval over de partijen verdeeld.

Het horen van de minderjarige heeft niet tot gevolg dat hij partij in het geding wordt. Aan de mening van de minderjarige wordt een passend belang gehecht conform zijn leeftijd en maturiteit.

De Hoge Raad voor de Justitie bepaalt welke bijzondere opleiding moet worden gevolgd door rechters die oordelen in geschillen die minderjarigen betreffen.”.

N° 2 DE MME LAHAYE-BATTHEU

Art. 3 (nouveau)

Insérer un article 3 rédigé comme suit:

“Art. 3. Dans l'article 931 du même Code, modifié par la loi du 30 juin 1994, les alinéas 3 à 7 sont remplacés par les dispositions suivantes:

“Dans toute procédure concernant le mineur, sans préjudice des dispositions légales prévoyant son intervention volontaire et son consentement, le tribunal doit convoquer le mineur d'âge de douze ans, aux fins d'audition. Tout mineur de moins de douze ans capable de se forger une opinion peut être entendu à sa demande ou sur décision du juge. Lorsque le mineur en fait la demande, soit au juge saisi du litige, soit au procureur du Roi, l'audition ne peut être refusée.

Le mineur est entendu par le juge ou la personne désignée par ce dernier à cet effet. L'audition a lieu hors de la présence de quiconque, à l'exception du greffier, de l'avocat du mineur et, le cas échéant, du ministère public.

L'audition a lieu en un endroit considéré comme adéquat par le juge, en chambre du conseil. Le mineur peut toujours être assisté par un avocat et ne peut pas renoncer à cette assistance.

Il est établi un procès-verbal de l'audition qui est joint au dossier de la procédure, mais sans que copie en soit délivrée aux parties.

Le procès-verbal est lu au mineur et à son avocat, puis signé par eux pour accord et pour confirmation qu'il leur en a été donné lecture. Le cas échéant, les frais de l'audition sont partagés entre les parties.

L'audition du mineur ne lui confère pas la qualité de partie à la procédure. Les opinions du mineur sont prises en considération, compte tenu de son âge et de son degré de maturité.

Le Conseil supérieur de la Justice détermine la formation particulière que doivent suivre les juges qui statuent sur des litiges concernant des mineurs.”.

VERANTWOORDING

In sommige familierechtelijke procedures – namelijk deze die hen aanbelangen – is het mogelijk dat minderjarigen gehoord worden door de rechter. Als dat in de toch wel intimiderende omgeving van een rechtszaal gebeurt, kan dat een uitermate stresserend en zelfs traumatiserend effect hebben op deze kinderen. Het onderhoud dient in de huidige regeling te gebeuren op een plaats die de rechter geschikt acht, dus waarom niet in een speciaal daartoe uitgeruste kamer, waar kinderen zich op hun gemak voelen en waar de zitting gehouden wordt in raadkamer.

Om het hoorrecht op een doeltreffende manier te verwezenlijken, dienen rechters een specifieke opleiding te krijgen die hen voeling oplevert met de leefwereld van de gehoorde kinderen. Deze opleiding moet bepaald worden door de Hoge Raad voor de Justitie.¹ Uit de praktijk blijkt dat sommige magistraten er de voorkeur aan geven de minderjarigen persoonlijk te horen, terwijl anderen dat overlaten aan specialisten ter zake.² Het is niet aangewezen om zomaar iedereen vragen te laten stellen aan de kinderen die gehoord worden. Er zou een minimumvereiste moeten zijn inzake de opleiding die gevolgd is (bijvoorbeeld sociaal assistent, in het bezit zijn van een pedagogisch diploma,...), zodat men weet dat de “ondervrager” geschikt is om met minderjarigen om te gaan.

Voor een optimale rechtsbescherming van de minderjarige, kan hij steeds worden bijgestaan door een advocaat, zonder dat hij van deze bijstand kan afzien.

Het toevoegen van de ondertekening van het proces-verbaal door de advocaat van de minderjarige, biedt een betere controlemogelijkheid op de inhoud van het proces-verbaal. Dit is een controle die zeker bij de jongsten onder de gehoorde minderjarigen nuttig zal zijn. Tegelijk wordt de aanwezigheid van de advocaat tijdens het onderhoud gegarandeerd. Daarnaast heeft de handtekening van een minderjarige eigenlijk geen juridische waarde, zodat de handtekening van de advocaat ook hier een uitkomst biedt.

Sabien LAHAYE-BATTHEU (Open Vld)

¹ Amendement nr. 6 van mevrouw Taelman, mevrouw Lahaye-Battheu en de heer Borginon bij het wetsontwerp tot wijziging van verschillende bepalingen over het recht van minderjarigen om door de rechter te worden gehoord van 19 december 2003, DOC 51 0634/004.

² Amendement nr. 14 van de regering bij het wetsontwerp tot wijziging van verschillende bepalingen over het recht van minderjarigen om door de rechter te worden gehoord van 19 december 2003, DOC 51 0634/004.

JUSTIFICATION

Il arrive que des mineurs soient entendus par le juge dans certaines procédures de droit familial. Lorsque cette audition a lieu dans l'environnement somme toute intimidant d'une salle d'audience, elle peut avoir un effet extrêmement stressant, voire traumatisant sur ces enfants. En vertu de la réglementation actuelle, l'entretien doit se dérouler en un lieu que le juge considère comme approprié; donc, pourquoi pas dans un local spécialement aménagé à cet effet, où les enfants se sentent à l'aise et où l'audience se tient en chambre du conseil.

Pour que le droit d'être entendu soit mis en œuvre de manière efficace, il faut que les juges reçoivent une formation spécifique visant à les sensibiliser à l'univers des enfants entendus. Le contenu de cette formation doit être déterminé par le Conseil supérieur de la Justice¹. La pratique montre que certains magistrats préfèrent entendre les mineurs personnellement, alors que d'autres laissent ce soin à des spécialistes en la matière². Il n'est pas recommandé de laisser tout un chacun poser des questions aux enfants qui sont entendus. Il devrait y avoir des exigences minimales en termes de formation suivie (par exemple, un assistant social détenteur d'un diplôme pédagogique, etc.), de manière à ce que l'on sache que "l'interrogateur" est à même de faire face à des mineurs.

Pour assurer une protection juridique optimale du mineur, ce dernier peut toujours être assisté par un avocat, sans avoir la possibilité de renoncer à cette assistance.

L'ajout de la signature du procès-verbal par l'avocat du mineur permet de mieux contrôler le contenu du procès-verbal. Il s'agit d'un contrôle qui sera certainement utile pour les plus jeunes des mineurs entendus. En même temps, la présence de l'avocat au cours de l'audition est garantie. Par ailleurs, la signature d'un mineur n'a, en réalité, aucune valeur juridique, de sorte que la signature de l'avocat offre également une solution en la matière.

¹ Amendement n° 6 de Mmes Taelman et Lahaye-Battheu et de M. Borginon au projet de loi du 19 décembre 2003 modifiant diverses dispositions relatives au droit des mineurs d'être entendus par le juge, DOC 51 0634/004.

² Amendement n° 14 du gouvernement au projet de loi du 19 décembre 2003 modifiant diverses dispositions relatives au droit des mineurs d'être entendus par le juge, DOC 51 0634/004.